

2. — 1914 მიიღება ხელმოწერა 1915 წ. „თეატრი და ცხოვრება“-ზე 21 ქრისტეშობისთვის

მარგარიტა შიხ. ქილარჯიშვილი
 ათი წლის სასცენო მოღვაწეობის გამო,
 მისი პირველი ბენეფისი ქუთაისის თეატრ-
 ში შესდგება სამშაბათს, 23 ქრისტე-
 შობისთვის.

№ 42
შინაარსი:

1. შეთაური: ა — შინაური უთანხმოება; ბ — სიღ არის გვირი? 1
 2. ს. ფაშალი შვილი — მოვალეობა 2
 3. აღ. შანშიაშვილი — ნაიარქეიობა 2
 4. რე. მი — კრიტიკა თუ გაუგებრობა 2
 5. ან კაპანაძისა — ხალხური შემოქმედება 3
 6. ჯაჯუ ჯორჯიკია 3
 7. დ. კოპალი — პეველა 4
 8. მსახიობნი: ელო ანდრონიკა შვილი; მარ. ქილარჯი შვილი 4
 6. ი. გრიშაშვილი — ცრემლების კრიოლოსანი, დამტვრეული პოემა 5
 10. მიშქოალი — პასუხი 6
 11. ქართველ მწერალთა წერილები — ლალო აღნიაშვილის წერილი სპარსეთიდან აღ. მირიანაშვილითან 7
 12. ს. აბაშელი — დამტვრეული სტრიქონები, ლექსი სევეროანინისებური 8
 13. დ. მესხი — მე შენი მესმის — შენ გესმის ჩემი 9
 14. გ. ჯაბაური — ქართულ სახალხო თეატრის ისტორია 10
 15. ვ. დათიაშვილი — ორი ფერადი 11
 16. ევ. ფურცხვანიძე — დედის მკვლელობა 11
 17. ტიხ. ჭივიშვილი — მისამაძი მიგალითი 13
 18. ქართული სახიობა 13
 19. წერილი ამბები 16
- სურათები, კარიკატურები, ხელუბეები, განცხადებანი.

თეატრი ნაძალადივი კვირას, 21 დეკემბერს 1914 წ. ნაძალადევის სცენის მოყვარეთა წრისგან წარმოდგ. იქნება

უაჩალოები

დრამა 5 მოქმ. შილდერისა
ადგილების ფასი: 10 კ. 30 კ-დღე
დასაწყისი საღამოს 7 ს.
რეჟ. ს. ზეიმონიძე რეჟ. თან. ი. კანდელაკი
მორიგი გამგე ექ. ვახოკია

ავღლარის სახალხო თეატრი
კვირას, 21 დეკემბერს 1914 წ.
ი. ივანიძის რეჟისორობით

ღაგონეპულნი

დრ. 2 მოქმ. ივანიძისა
11
ახიკაგული სიგამარი
კომ. 3 მოქმ. ე. გუნიისი
დასაწყისი საღამოს 7 საათ.
ფასი: 50 კ. 1 კ-აღღ.
რეჟ. ი. ივანიძე
მორიგი გამგე ა. გოჩიტაშვილი

ორშაბათს 22 დეკემბერს „ჩვენი დროების“
მაგიერად გამოვა

„შაქრეპანნი“

ვაზეთი ღირს წლიურად 2 მ. 50 კ.
ფული უნდა გამოიგზავნოს: Тифлисъ, типографія „Сораньянъ“ Александру Георгиевичу Мумладзе

მიიღება ხელის მოწერა 1915 წ.

„ახებ კახეთისა“ ყოველ დღიური
სამეურნეო და სალიტერატურო, სახალხო
გაზეთი (ჯერჯერობით ხუთშაბათობით და
კვირაობით გამოვა.)
რედ.-გამომცემელი კ. ი. ტყავაძე
ფოსტის ადრესი: სიღნაღო, კ. ი. ტყავაძე

მიიღება ხელის მოწერა 1915 წ.

„ახალი აზრი“ ყოველდღიური
საპოლიტიკო,
სამეცნიერო და სალიტერატურო გაზეთი
გაზეთი სამედიკო ცენტრის ნებართვით გამოდის და
ამიტომ უზრუნველყოფილია შეჩერება-დაზურვისგან.
ბაჰამი ღირს: 1 წლით — 7 მ., 6 თვით — 4 მ. 3 თვით
— 2 მ. 50 კ., 1 თვით თბ. — 80 თბ. გარეთ — 90 კ.
საზღვარ გარეთ — ორჯერ მეტი.
კანტარის ადრესი: თბილისი, ორბელიანის
კ. № 36

მიიღება ხელის მოწერა 1915 წ.

„თეში“ საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი. გამოდის ორშაბათობით. წლით 2 მ. 50 კ., ნახევარი წლით 1 მ. 25 კ. თითო № — 5 კ. რედ.-გამომცემელი გრ. ღიისამიძე. მისამართი: Тифлисъ, ред. „Теми“
Ольгинская, д. Дзасамидзе, № 4.

ფული უნდა გამოიგზავნოს შემდეგი ადრესით: Георгио Грггор. Бенишвили. Тифлисъ, Орбелиановская ул., № 36.
სხვა ადრესით ფულს რედ. ვერ მიიღებს
რედაქციის კან. პირადად მოლაპარაკება შეიძლება დიდ. 12—1 ს., საღ. 5—6 ს.
ვაზეთის ავანტაჟმა პირდაპირი დამოკიდებულება უნდა იქონიოს კანტარა „განთიადან“ (პიხეილის № 18)

№ 42

წ. 11

წლიურად 5 მ., ხარვეზი წლით 3 მ., ცალკე ნომერი 10 კ.ხელის მოწერა მიიღება „სორაპან“ის სტამბაში. მისამართი: **Тифлисе. Ред. „Театри да Цховреба“ Г. Имедашвили**

ხელ-მოწერელი წერილები არ დაიბეჭდება.—ხელთნაწერები საკურობისამებრ შესაწორდება.—რედაქტორთან პირისპირ მოლაპარაკება შეიძლება „სორაპანის“ სტამბის კანტორაში—დილით 9—2 ს., საღამოთი 5—7 ს., ტელეფონი № 15-41

№ 42

კ ვ ი რ ა 21 ძ რ ი ს ტ ე მ ო ბ ი ს თ ე ვ

1914 წ.

მიიღება ხელმოწერა 1915 წ.

ქოველკვირეულ სათეატრო, სალიტ. სახელოვნო-სამხატვრო და საზოგ. შინაარსის ეურნალ

წელიწადი
მესამე

„**სიქსტრი** და **სხოგრაბა**“ზე

წლიურ. 5 მ.
წახ. წლ 3 მ

ჩეკლერბრევის პროგრამით ივანე გამობათლისა და იოსებ იმედაშვილის რედაქციით.

21 ძ რ ი ს ტ ე მ ო ბ ი ს თ ე ვ

შინაური

უთანხმოება უთანხმოებით იფუშება, და, ვაი, იმ ქვეყანას, რომლის შვილთ ეს ჯერ კიდევ ვერ შეუგნიათ...
დღევანდელმა დღმა მოვლენამ ყოველივე წვრილმანი, შენ-ჩემური უნდა დავივიწყოს და ერთ არსებად შეგვადულაბოს... დრო ამასა გვთხოვს.

უამისოდ კი ჩვენის ცხოვრების ვერც ერთი მხარე განვითარდება, წინ ვერ წავა და მუდამ სხვის საწველ ფურად ვიქმნებით...
ჯგუფური თინაობა, მომავლის განუქვრეტლობა, ისტორიულ მოვლენათა მიუღვამოლად აუწონაობა საფრთხეს განგვიმზადებს...
ასეთ უთანხმოებას ვხედავთ თითქმის ყველა ჩვენ საზოგადო-საკულტურო დაწესებულებაში და ნუ თუ ბოლოს არ მოვეუღებთ?

ისტორიული წუთი ყველას შეერთება-შეთანხმებისკენ მოგვიწოდებს და ნუ თუ დრო არ არის, ეს შევიგნოთ?!

სად არის

გმირი? მხოლოდ დროა რწმენით გატაცებულს უჭირს სიტყვა, ემორჩილება მსმენელი ერი და მასთან ერთად ეძებს გზას ხსნისას.

ისტორიულ აუცილებლობით შექმნილ პირობათ, მოხერხებულ გარემოებათ კაცი უნდა, რომ დროს ადლო აართოს და შესაფერი ნაბიჯი გადასდგას: სთქვას სათქმელი, ძალა გამოიჩინოს და სხვაკ სამოქმედოთ აიყოლიოს...

ასეთი კაცი გმირია, ძლიერი პიროვნება, ხასიათ-ნებით უძლეველი... მხოლოდ ასეთ პიროვნებას შეუძლიან დაქსაქსულ ძალთა გარშემოკრება...

ბედნიერია ის ქვეყანა, სადაც გმირი და მისი წარმომშობი ხალხი ურთიერთს უსმენენ! ვაი იმ ერს, სადაც ან ერთია, ან მეორე, — ორივე ერთად კი არა!...
... და ჩვენ შეცდომა ის არის, რომ მანანას ზეციდან ველით, მხსნელ გმირებს — შორიდან...

არა! ქართველმა ხალხმა, დემოსმა თვით უნდა შექმნას თვისი გმირები, თვის მისწრაფებათა მტკიცე გამოძახატველი!

მ ე ვ ა ლ ე მ ბ ა

...და მეც მიმიწვევს მოვალეობა, დემონის გვარ ხმით ბრძოლისა-ველად, — იქ, ქარ-ცეცხლის ღმერთს, მოძმეთა შორის, მეც წარვუდგები წარბშეუხრელად...

გულის სატრფო და დედის თვალები ჯერ კი უტრემლოდ გამაცილებენ, — დაბრუნდებიან, დაჰკეტენ კარებს და მწარედ, მწარედ დაიტირებენ...

შორსკი, ვინ იცის, ეგებ ჩემს ცივ მკერდს, ყორანიც კი არ შეეხმასუროს და ყრუ უდაბნოს, თვის ყრუ კალთაზე, მძობრი კაცისა ეუცნაუროს!..

და თუ ამ მსხვერპლით, ჰოი, სამშობლოვ! ეგ შენი ბედიც გამოიდარებს, — მაშინ გჯეროდეს, რომ სული ჩემი სიკვდილს თვით შენზეც ღრმად შეიყვარებს!..

ს. ფაშალიშვილი

ნაცარქეპობა

როდესაც კაცი რამდენიმე ხანს უცხო ქვეყანაში დაჰყოფს თავს, გაციწობს იქაურს ყოფა-ცხოვრებას და შემდეგ უბრუნდება საცქართველოს, — პირველს ამოსუნთქვისთანავე გულზე რაღაც სიმძიმე აწევია

შორს ყოფნის დროს კი აღტაცებით არ გამსქეველი; ჰფიქრობ: აი ჩავალ ჩემს სამშობლოში და მთელის ჩემის ძალღონით ვემსახურები ჩემს ხალხს.

მაგრამ სასწაული ხდება აქ კაცი ზანტდება, ზარმაცდება და ნაცარქეპობას ეძღვევა.

იმედს მაინც არ იკვეთ. ეძებ ვასავალს. გულში ფიქრობ: ჩემი ხალხის შვილნი ნიჭიერნი არიან, სხვებს არ ჩამოუვარდებიან, მაგრამ ეს რა მიზეზია, რომ სხვა, უფრო უნიჭო, ცხოვრებაში ასეთს სიმკვირცხლეს იჩენს და ჩემი კი ნახევრად ცოცხალმკვდარია?

მიხვალ ერთთან, სძინავს.

მიხვალ მეორესთან, ამოქნარებს.

მიხვალ მესამესთან, ის კი იყო დაწოლილა. და ეს მაშინ, როცა გარედ თუ შინ შრომის ქარტეხილი უნდა გუფუნებდეს.

ყველგან უქნარობა და ნაცარქეპობა.

ყველგან უსასობა და უიმედობა, ან და იმედი გარეშე ძალისა თუ მოწყობისა. თუ ეს არ არის, მაშინ: ლაპარაკი, ლაპარაკი და სულ ლაპარაკი!

და ეს ხდება მხოლოდ ინტელიგენტთა შორის, რომელთა სუნთქვაც მზამავს საქართველოს სუფთა ჰაერს.

გაურბინხარ ქალაქს. და სოფლისკენ ისწრაფვი. იქ სულ სხვა სურათია. შრომა დაუღალავი. სჩქევს სიცოცხლე, გლტვები ზრუნავენ და ბუი ბენ ოჯახისთვის და სოფლისთვის.

სიმძიმე გულიდან გშორდება. შენც ებმები ფერხულში ნეტა რაზე იმყაყებენ ეს ჩვენი ინტელიგენტები თავს ქალაქში? ვისაც კი შესწევს ძალა სოფლად მკირე რამ გააკეთოს, რატომ ნაცარქეპობას თავს არ დახვევს?

კრიტიკა თუ გაუგებრობა?

(ბ-ონ ზ. ჩხიკვაძის რეცენზიის გამო)

კ. ფოცხვერაშვილის კონცერტზე.

„თემი“ № 198)

მთელი ქართველი საზოგადოებისათვის ცხადია ბნ ფოცხვერაშვილის უტყუარი შემოქმედება და მისი ორგანიზატორული ნიჭი საყოველთაოდ აღიარებულია; აგრედვე ყველასათვის ცხადია, რომ მისი შემოქმედების ნიჭი ნამდვილ ეროვნულ ნიადაგზეა აღმოცენებული; მისი მუსიკა სრულებით თავისუფალია უცხო ელემენტებისაგან, ამ მხრივ გამამხინჯებისაგან, და ამიტომ ქართველთათვის დიდს ღირებულებას წარმოადგენს. ისიც ყველამ უწყის, რომ კ. ფოცხვერაშვილმა თავისი ხანგრძლივი მუშაობით ბევრი ძვირფასი რამ შეგვიძინა. ამიტომაცაა, რომ ბ-ნი ფოცხვერაშვილი ხალხს ძლიერ უყვარს და მუდამ დიდის სიხარულით და თანაგრძნობით ეკდება ყოველ მის კონცერტს.

ქართულ პრესას რომ ხელოვნებაში ხეირიანი კრიტიკოს-რეცენზენტები ნაკლებ ოპოზიცია, ეს, სამწუხაროდ, უტყუარ ფაქტად უნდა ჩაითვალოს. ქართული გაზეთების სათიეტრო განყოფილებებს, ცოტა გამოკლებით, საქმის უტოლინარობის ბეჭედი აზის, ეს მოვლენა ერთი ათად და ასად იზრდება, როდესაც საქმე მუსიკას შეეხება ხოლომე, ოდნავად მუსიკის მკოდნეში ბრაზს იწვევს, როდესაც იგი უსამუსიკო რეცენზიას კითხულობს, ბრაზდება იმისათვის, რომ ასეთი კრიტიკა ხალხში გადის, მის ფართო მასაში ყალბი შემეცნება შეაქვს და ამით მუსიკისათვის დიდს ვნებას ზადავს. თუ ამგვარ კრიტიკასა სწერს ვინმე უფიციო, მას კიდევ შეიძლება ევატიოს, ვინაიდან უარა იცის რასა იქმნა, მაგრამ თუ ხშირად ოდნავად მუსიკის მკოდნეთაც ვხედავთ ამ რეცენზენტების როლში, იმათ ეს არ ევატიებათ.

ამიტომ არის, რომ ბ-ნი ზ. ჩხიკვაძის რეცენზიას („თემი“ № 198) მწუხარებით ვკითხულობთ. ბ-ნი ზ. ჩხიკვაძე მუსიკოსად ითვლება, ლოტბარობს, სკოლებში მუსიკის მასწავლებელია და მას მოეთხოვება, თუ საკრიტიკოდ კალამს ხელში აიღებს, დინჯი და

მ. თაბაიძე

სერიოზული რეცენზია დასწეროს. მუსიკაც გააჩიოს და მუსიკა შესრულებაში არ აჩიოს. ჩემთვის ცხადხედ უცხადესია, რომ როგორც ბ-ნმა დ. კასრაძემ („ახალხო ფურცელში“), ისე ბ-მა გ. საყვარელიძემ („ათეური და ცხოვრებაში“) ნამდვილი მიუღლომელი კრიტიკის ქარცეხლოში გაატარეს ბ-ნ ფოცხვერაშვილის კონცერტი; გაცილებით მეტი ნაკლი აღნიშნეს, ვიდრე ბ-ნმა ზ. ჩხიკვაძემ; ამ მხრივ უკანასკნელი რეცენზია სუსტიცაა. მეც სრულიად ვეთანხმები ბ-ნ კასრაძესა და საყვარელიძეს, რომ 7 ქრისტეშობისთვის კონცერტი ფოცხვერაშვილის სხვა კონცერტებს არა ჰგავდა, მაგრამ ამავე დროს ყველამ და, ჩვენა გვგონია, თვით ბ-ნ ჩხიკვაძემაც ნკოდა, თუ რა აუწერელ დამრკოლებებით მოუხდა ბ-ნ ფოცხვერაშვილს ზემოხსენებულ კონცერტის გაწყობა; ვიცით, რამ იგი თითქოს ურეგულირებდა ავილა ესტრადაზე, ვიცით ისიც, რომ იგი უღრმეს ტრაგედიას გაიცილდა იმ დროს, როდესაც ხელში სალოტ-ბარო წყვბლა აიღო... კონცერტს ან ისე უნდა ჩაეგლო, როგორც ჩაიბრა. ან და სულ ჩაშლილიყო ისე, რომ შემდეგ მისი გამართვა აღარ შეიძლებოდა... ამას სცდილობდნენ ჩვენი მტრები..

ბ-მა ფოცხვერაშვილმა თავისი მხრით და ამხანაგების რჩევით პირველი აიჩიო, და ერთხელ კიდევ დაგვანახვა, რომ იგი, როგორც ლოტბარი, სასწაულომოქმედი: ურეგულირებდა ჩაატარა ვეებერთელა კონცერტი 200 ბავშვი მოწაფის მონაწილეობით.

ახლა გადავიდეთ ბ-ნ ზ. ჩხიკვაძის რეცენზიის გარჩევას, მაგრამ ამაზე შემდეგ ნომერში.

რე-მი

სალხური შამოქვაძე

(გაგანილი სოფ. ვარციულაზე ახალ ქალაქში აბრამ ბოჭორიშვილისაგან, ჩაწერილი ანეტა კაპანადის მიერ)

რასა იქ და როგორა ხარ,
ჩემო ლევან, დარღმინდო:
ღვინის სმაში მოქეითფე,
სიარულში მეტად ფრანტო?
—სინამ ახალგაზდა ვიყავ,
ვცკითე ბაბორი და პალტო,
დავბერდი და დავუძლურდი,
დავრჩი ეხლა ობლად მარტო!..
შენს ოჯახში დიოკეხე,
რატ ღვინის სმით შეიბატო!..

ჯაჯუ ჯორჯიკია

(მისი ნაწერების გამოცემის გამო)

დადი ხანი არ არას, რაც ჯაჯუ ჯორჯიკია სამწერლო ასპარეზზე გამოვიდა. მისი პირველი ნაწარმოები უცხადესია „დაიბრუნდა“ 1911 წ. ქუთაისის გაზეთ „ეკლესია“-ში

თუმცა სმა-თხი წაიღწადა, რაც სწერს, მანც დადი ეურადღება დაიმსახურა მკითხველს საზოგადოებისა. მისი ნაწერები განიხილეს ქართულმა კრიტიკოსებმაც და ახალგაზრდა მწერალში შეინახეს უტყუარი ნიჭი მხატვარ მწერლისა.

ჯაჯუ ჯორჯიკია, რომლის ნამდვილი სახელიც კონსტანტინეა, დაიბადა 1855 წ., 7 ანგაზს დაბა სონში. პირველად წყუბათ სწავლას შინ მიიღო და გიმნაზიაში სწავლის შემდეგ გაემგზავრა სასწავლებლად. სწავლობდა ჰეიდეინის ინსტიტუტში, სადაც აგრანომიული ნაწილის კურსი დაასრულა. სამშობლოში დაბრუნების შემდეგ მიიწვიეს ქუთაისის გიმნაზიაში ფრანგული ენის მასწავლებლად. დროთა უგულომართობის გამო, მან ქართულ ენის შესწავლას გვიან მოჰქვიდა ხელი. ქართულ გიმნაზიაში სამსახურის დროს იგი მოხვდა ქართულ წრეში, რომელმაც მასზე დადი გაუღვივა იქონია: ამ წრის გაუღვივებით ის დაწვავს ქართულ ლიტერატურის შესწავლას და მადე, 1911 წ., ზატანა მხატვრულ მინიატურ-მოთხრობების წერაც დაიწყო ქუთაისურ „ეკლესია“-სა და მის მომდევნო გაზეთებში.

ამ უამად ცნავე წიგნად გამოდის მისი რჩეული ნაწერები, წიგნი 300 გვერდზე მეტი იქნება, კარგ ქადაგზე დაეგეჭვილი.

კ ე კ ე ლ ა

ბიძი

(საოქოთი
ფურცელი)

(ძღვან. ზ. ნატროშვილს)

ირველიც ბნელა...
დაჭრის ნელა
ცინათელა
და ზეპელა.

ის ცად ნათობს,
ეს ვარდს არობს,
ის ნავარდობს
ის კი დარდობს

ის ანათებს —
არ აღაქებს;
ეს — აამებს
ვარდთან წამებს.
და თუთრ ფრთებით,
ნას ტუჩებით
ვარდს, ფერებით,
ჭკონის ვნებით...
ვურ ქუჩებზე...
ფრთა ეწვება;

ძირს ედება
და კეგრება.
გრძობს, რომ კვდება,
გული წუდება,
ძირს ვარდება,
სული ზნდება!..
ირველიც ბელა ..
არ ქრის ნელა,
ვით ნათობა
ეს ზეპელა ..

დ. კობალი

მსახიობქალი ელო ანდრონიკაშვილი

დიდი ხანი არ არის, რაც სამშობლო სტენაზე გამოვიდა და მოკლე ხნის განმავლობაში უკვე სანატრიო სასჯელი მოიპოვა. იგი მართლ სტენაზე როლები აღმსრულებელი არ არის, არამედ ქართული სასცენო ხელოვნების ნამდვილი გამაგრებელი — პროპაგანდისტიც სასჯელ-მოხვეჭილ რეჟისორ-მსახიობ-მწერალთან, შალვა დადიანთან, ერთად იგი თავგამოდებით მუშაობდა დასავლეთ საქართველოში — მოგზაურ დასში და ბათუმის დრამატულ საზოგადოების დაფუძნებაში მასც დიდი ამაგი მიუძღვის. გარდა ამისა დაბა-სოფლებისა თუ ქადაქთა სტენაზე იგი მუდამ მუყაითად მუშაობდა, როგორც მსახიობი-იქადაქე. წელს ბაქოს დრამატულმა წრემ მიიწვია, სადაც თავისი ნიჭიერი თამაშით (დასრულდა რუსთა თუნიადაგანში „თეკლე პუტუსში“ ჭანუკე და სხ) სიუჟეტითა უურადღება დაიბსახუნა. პატარეველ მსახიობ-მოღვაწეს ბაქოს დრამ. წრე მომავალ კვირას, 28 ქრისტეობისა იყეს, ბენეფისის უმართავს. იმედია, ბაქოს საზოგადოება დირსეულად შეხვდება ქართული სცენის ამ დარსეულ მუშას.

ი. არ — თელი

მსახიობქალი მარგარიტა ქილაჯიშვილი

ეს ათი წელიწადია, რაც სტენაზე მსახუროებს. პირველად ქუთაისში გამოვიდა ვლ. მესხიაშვილის ხელმძღვანელობით და მას შემდეგ სან თბილისის სტენაზე მსახურება, სან ქუთაისისა და სხ. ამ ეამად ქუთაისის დასშია და ერთ სთავაღხინო ძადად ითვლება. მთელი ათი წლის განმავლობაში იგი მხნედ ვადოდა სამშობლო სცენის ნარკელან გზაზე და არასოდეს უღალატნია მისთვის. სამშაბათს, 23 ქრისტეობისთვის, მისი პირველი ბენეფისია (ეს ბენეფისია ამავე დროს მისი ათი წლის სასცენო მოღვაწეობის სადღესასწაულო წარმოდგენად ჩათვლება) და, იმედია, ქუთაისის საზოგადოება, რომელიც მუდამ უურადღებით ეზნობას სამშობლო სცენის მუშაეთ, ამ სახალკაზრდა სცენის მუყაით მუშაეს საბენეფისო წარმოდგენასაც დიდის უურადღებით მოეპურება, მით უმეტეს, რომ იგი საბენეფისოდ სდგამს ცნობილ ზიესა „ახალი მოძღარება“-ს. ვლ. მესხიაშვილას მიანწ.

სრეპელეზის კრიკლოსანი

(დამტკრული პოემები)

(გაგრძელება. იხ. „თ.“ და ც. „№40, 41)

21 ნოემბერი

მარი! მე ის აზრიც კი ჭკუიდანა მშლის, რომ შენ ოდესმე დამივიწყებ! რა დაგიზავე? მე ხომ მიყვარდი? მე ხომ მიყვარხარ? მე ხომ მეყვარები?. და ვინ შეგიყვარებს ჩემსავით, ვინ? .. და ნუ თუ შენ უნდა მიმატოვო, შენ, რომელიც მეუბნებოდი: „მასწავლე წამალი, მასწავლე, მეშინიან, რომ ამაზე ძალიან არ შემეყვარდეთა. შენ, რომელიც ჩემს გრძნობას „პატიოსან ვნებას“ უწოდებდი და პატიოსან ვნებას კი — „დარღუბალას“. და ნუ თუ შენ უნდა დამივიწყო, შენ რომელიც ყურში ჩამშრიალ ჩამჭურჩულედი: შენი ვარ, შენი!.. მე სიკვდილსაც კი არ დავანებებ შენს თავსო!.. და ის ჩურჩული ხომ შენი აბრეშუმის კაბის შრიალს მაგონებდა?.. და ნუ თუ შენ უნდა დამივიწყო, შენ რომელიც ჩვეულებრივ-მეუბნებოდი: აბა, როგორ გიყვარვარ — გაიმეორე, კიდევ მითხარ, მითხარ, რომ გიყვარვარო! და მეც შემოგყვები: „მიყვარხარ“, „მიყვარხარ“, „მიყვარხარ“ მეთქი. შენ თურმე ამით კმაყოფილდებოდი, შენ თურმე შენს „სიყვარულს“ ამით იოკებდი: მე თურმე მართა ვიყავი, რომელიც შენს ვნებათა-ღელვას ვაგრძელებდი .. აახხ, მარი! მარი! შენ თურმე ჩემი ტანჯვა გინდოდა, და აკი მიახწიე კიდევ მიხანს! შენ სტკბებოდი ჩემი ტანჯვით, შენ გიხაროდა, როცა მე ექვისაგან არ ვიცილებოდი და შენ კი ჩემდა გასაჯავრებლად ახალ-ახალ საყვარლებთან ქღურტულედი და.. ქღურტულედი თურმე შენ ჩემი ეჭვი გახარებდა, გართობდა. მართალი უთქვამს ევრას: „არმოიპოვება იმისთანა დედაცაც, რომელიც კმაყოფილი არ იყოს იმ შემთხვევით, როდესაც იმის არჩეული სატრფო ექვიანობით იტანჯებაოა. აახხ, მარი! მარი! ნუ თუ ქალი დასაბამიდან ღღევეანდლამდე მხოლოდ საწყველად გაჩენილა?

22 ნოემბერი

ბაბო! შენ კი ჩამცივებოხარ, ხეტი და უზრდელი ხარო. ჩემო კარგო, ნუ თუ არ

იცი, რომ ბუნების შეილი ყოველთვის უხე- შია და უზრდელი... ამას გარდა: ნუ თუ აქ- ნობამდე ვერაფერი შემატყე? ვერაფერი! ვე- რაფერი! ჰო-და, უხეში და ტლანკი შენა ყოფილხარ, რომ ეხლა გაიგე ჩემი უზრდე- ლობა.

23 ნოემბერი

პელო! ნუ თუ შენ ბედავ და ამბობ, რომ კაცებს სიყვარული არ შეგიძლიათო! და რას უწოდებ სიყვარულს? ნუ თუ ეს სიყვარულია: ცხონებული შენი ქმარი რომ გარდაიცვალა, შენ ექვსი ცხვირსახოცი გა- მოიცვალე და ცურის ცრემლით გაუღენთი- ლი, და სწორედ შენი ქმრის გარდაცვალე- ბიდან, ექვსი კვირის შემდეგ, ექვსი საყვარე- ლი გაუვა: ექვსივეს ჰპირდებოდი ბენდიერე- ბას და ერთსა და იმავე დროს ექვსივეს ჰლა- ლატობდი და ატყუებდი! და ამის შემდეგ შენ ბედავ და ამბობ, რომ კაცებს სიყვა- რული არ შეგიძლიათო, და ნუ თუ ეს არის სიყვარული? ხმა! კრინტი!

24 ნოემბერი

ქეთინო! სალამი! დღეს თავი ვერ მო- ვიეშხე. ამასთანავე საძაგელ, ამინდია და ამი- ტომაც ვერა გწერ ვრცელ ჩემებურ წერილს. და ცდილი მაქვს: როცა შენი ბარათი მომივა, ან ქეშათ მიძინავს, ან თუ ქიშმიშის მტვევანი ექამე—მეორე დღეს უეჭველად ან წვიმა უნ- და იყოს ან—ქარაშოკი. საძაგელი ამინდია... ხოში არა მაქვს. და შენ კი დარწმუნებუ- ლი ვარ, კვლავ მისაყვედურებ: „წერილი! წე- რილი! ორიოდ სიტყვით ვერ აავსებ ჩემს სულსო! ჩემო! აი, ჩამოხვალ საშობაოდ და აღზად ყველაფერს გამოვარკვევთ მხოლოდ იმან კი ვამაყვირვა, რომ არა ჯგერა ჩემი სიყვარული და მწერ: თუ გიყვარვარ ჯვარს დაიწერო. ჯვა- რი არაზბატი არ გინდა! და ნუ თუ მაშინ დავამ- ტკიცებ ჩემს სიყვარულს? მიყვარხარ და სწორედ ამიტომაც ვერ გატხოვრებ ჩემში; მიყვარხარ და სწორედ ამიტომაც არასოდეს არ უნდა შევერთოდეთ, გესმის არასოდეს. საძაგელი

ამინდია...საძველ გუნებაზე ვარ... ნახვამდის (და არა მშვიდობით) ..კარგად იყავ...დაწვრილებით პირის-პირ... გოცნი ყურის ძირში... შენი ზბაეშვი“ №...

25 ნოემბერი

ნონა! უბირველეს ყოვლისა უნდა მოგახსენო, რომ მე ერთი ოხერი ვინმე ვარ, პირდაპირი და მოუბრუნებელი, ერთი სიტყვით მე ვარ—როგორც ჩემი პირველი სატროფო მიწოდებდა—„გადაშლილი წიგნი“. შენ მითხარ ამწერეო და მეც...ვეცდები. სენა და გაგონება: რომ ვსთქვა ლამაზი ხარ მეთქი, არც ისეთი დასაფეთებელი ხარ; რომ ვსთქვა გონჯი და მახინჯია-მეთქი არც ეს იქნება მართალი. კრიტიკით შენა ხარ ჩვეულებრივი ქალი, ჩვეულებრივ ღირსება-ნაკლებლოვანებით აღსავსე... დიდებული ტანი გაქვს, აყრილი და წერწყეტა, მხოლოდ ამ ტანს შესაფერ-სიარული უნდა, რომელიც არ იცი. შეიძლება ამას, ზოგიერთი შენი თაყვანისმცემლები, ვერ ამჩნევდნენ, მაგრამ ამა კარგად დაგაკვირდნენ. არც ფეხები გივარგა: შენი ფეხები წოწოლაა და ზურგ-აბურთული, (მე ეს მაშინ შევამჩნიე, როცა სეირნობის დროს ტუფლის ბანტი მოგეშო და მე შევიკარი...გახსოვს?).ნიკოლოზ ბარათაშვილი ერთ თავის ლექსში ქალის ფეხებს ბუდეშურის ყურძნის მარცვალს ადარებს... აი ფეხები—მესმის!.. ასეთი თუ არა, ამის მსგავსი ფეხები მაინც შეეფერებოდა შენს ტანს. მშვენიერი წარბები გაქვს—როგორც ყარაჩოდლები ამბობენ—ჯვარის მამის შოთებივით; მაგრამ სურმას რომ არ იგლესავდე, უმაჯობსი იქნებოდა. ჩინებული წამწამები გაქვს: აყვავებული და ატეხილი, მაგრამ ამ წამწამებს შესაფერი თვალები რომ არა აქვს? შენი თვალები ყოველთვის მცერიანია და ნესტიანი. არ მომწონს, არა, არა! შეიძლება წინეთ, ბავშვობის ხანად, სულ სხვა თვალები გქონდა და სულ სხვანაირათა დაძურფინავ-დაძყურებდნენ შენს ქალღმერთს და ლოყებს და შაქრის ცხვირს .. და ეხლა კი შეგმედვრა!? არ ვიცი! ეხლა კი შენი თვალები მხოლოდ ნასრეს აღუბაღს შემოძლიან შევადა-რო. გულ-მტერი კი .. ო, გულ-მკერი და ს-

უცხოვო გაქვს ..ჯერ მთის უბეში არც ერთი შრომანი არ გაშლილა შენს მკერდზე უთეთრესი და უსპეტაკესი. მხოლოდ აი ეს, შიგ ჩაგორებული ორი ნარინჯი რომ შეზარხოშებულივით ლასლასებს, ეს კი არ მომწონს. შენი ყელი, სადაფის სურსას ჰგავს სადაც მოთავსებულია შხამი და უფარახი, მაგრამ ამ ყარყარას სურსას პირი რომ არ უფარავ: შენ ტუჩები ფორთოხლის ორ ნაქერსა ჰგავს, კოცნით გამოსრუტულს, უწვევოს... თმები? როცა თმებს ჩამოიშლი შენს პატარა ოთახში—საყურის კოლოფივით პატარა ოთახში—მიხაკ-ღარიჩინის სუნოვანება ტრიალებს ხოლმე. ეს ყველაფერი გავრცეულად, მაგრამ საკმარისია დავიხლოვდეს ადამიანი, შეამჩნიოს ის სულ უბრალო ნაკლიც კი, რომლითაც მე უკვე გამაბეზინებ, —რომ სამუდამოდ შეგიზიზღოს... ამ ნაკლს შეუქველია ყველა შეგამჩნევს, როცა გათხოვდები! და... გათხოვდები კი?!

(უქანასწავლი—ლდვის სწორს)

ბ ა ს უ ხ ი

არ მინდა შენი ნაზი აღერსი, არ მინდა შენი ეგ თანაგრძობა: მე მაგ სიტყვებში არ მესმის ის, რაც ჩემს გულს დაატკობს, ჩემს სულს მისწვდება. მზე მიიწურა, და მისი სხივი ძლივს კავკასიონს ეაღერსება! მზე მიწურა: და ჩემი გულიც ფიქრებს კარს უღებს, ფიქრით ივსება... ..აგერ სამშობლოს ველი გაშლილი, მწუხრის ნიავი დაფრინავს მახე: მესმის კივილი იღუმულ ხმათა. მესმის ღიღინი ნალვლიან ხმაზე. და მოქანცული ბრბო შორსმავალი ფუსფუსით მიჰქრის ცხოვრების გზაზე, მღუმარებს არე, მღუმარებს მთები, მხოლოდ ვარსკვლავნი ბრწყინავენ ცაზე. მაგრამ მათ შორის ჩემი ვარსკვლავი აღარ ნავარდობს, აღარ ციმციმებს... და მე მას ვუცდი, ფიქრით მოცული, როდის ამოვა და გამოიკნებს. მაშ გამეცაღე, არ მინდა შენი ნაზი აღერსი, ეგ თანაგრძობა, მე მაგ სიტყვებში არ მესმის ის, რაც ჩემს გულს დაატკობს, ჩემს სულს მისწვდება!

მიმქრალი

ოვენი ღაჭრილნი—გაგა და შვილნი

პრაპ. მიხეილ ქავთარაძე

პოდპ. კკონსტ ქავთარაძე

პოდ ალ ქავთარაძე

ტუვედ წაიფანეს გერმანელებმა

ჯარითველ მხარალთა წარიღეზი

ლაღო აღნიშვილის წერილი
აღ. შირიანაშვილთან 1895 წ.
სპარსეთიდან მოწერილი.

(გაგრძელება. იხ. „მ. და ც.“ № 30)

ერთი მანძილი რთ გავიარეუ თეირანიდგან და მეორეს შეუდექით, ამოვარდა საშინელი ქარი და სიცივე დაიჭირა. დამე საშინელი ბეელი იყო, შეფარე გვიან ამოდიოდა. ვნახით, რაღაცესედე შეფრთხა ჩემი ჯორი და მოჭკურტხდა ირემივით. გადსტა გვერდსედ მინდორისკენ და გამაფრინა, თანაც სულ რთ მიჭინობდა, თავს მიანკეუდა, ისე რთ თითქმის ცხვირს დედამიწასედ სტეკდა.

მე ძალიან ქეხო ამჟელა, ვიკერდი, რაც ძალი და დონე მქონდა, მაგრამ ძალიან დონიერი იყო და ვერ დავიმორჩიდე.

გამიწედა ამასთანვე ცალი ტოტი აღვირინა და ზირველსავე თავის დაქევესედ ისეთ კისერსედ წამომიდო, რთ ასტეპითაც ვერ ამფხეკავდნენ. მართლა ისე მაგრა დამტა, რთ სასანიო უკან დარბოძლი ჩველადრები მოვიდოდნენ თითქმის 10 წამი აღვოდსედ გატეპული ვიყავ. რთ წამოვდეგ, ზალტო დავლევდილი მქონდა და გული მტკიოდა; ვინახე,—სათი თოდად დაჭულეტოლი იყო, ძალიან ჯავრი მომივიდა და ერთი კაი სილა ჩველადრს გავუტეულსუნე, რთ თუ ესეთი გეყო იყო, ჩემთვის რად შეეკასე მეთქი. თურმე ნუ იტყვი, გარსაკრი კარგად არა მქონდა მოჭირბული და, მე რთ ავდექე; უნაგირი სედ კისერსედ ედგა ჯორისა, ის ჩითირობდა იმის გამო. და სულ ტღინიკებსა მჭერიდა და თავს

იქევედა. ბოლოს თასმები გამოეღო ფეხებში და ისიც ჩემსავით მიწასედ დავტა. სინამ ჩავლადრები მიეშეველებოდნენ, მოთავიჯა უნაგირი და მოჭკურტხდა. კაი ნახევერ საათი მოუნდნენ იმის დაჭერას; მაგრამ ამჟელ დროს დოფრთხა მეორე ჯორი, მოთავიჯა ფაღანი და ბარგი და მოუსო. სინამ ამას დაიჭერდნენ, მე საბნები გამოშალეს და სედ ქეხსედ დამაწვიანეს, დაისვენეო. რთ საათ ნახევერს სდეეს უკან იმ ჯორს, სინამ მეტ კარტა ლახათიანად გამოვიდინე მაგრამ მთელი გზა სუ ავად ვიყავ და ორისამი დდე გამოუნელებელი სინხე მქონდა. მეორე დღეს მე ვეღარ შეეკელ ცხენსედ ჟდომა და გამოუტხადე ჩველადრს, რთ ან აქ დავრჩეები და თქვენ წადით მეთქი ან ორი დდე მთელი ქარგაი აქ გააჩერე მეთქი, სინამ მე კარგად შევიქნებოდე და ან სადმე ქეჯავაში უნდა მიშოგო აღვილი, რთ მოკეტილი ვაჯდე მეთქი. იმან, რსაკვერდელია, ეს უგანასეული არჩია.

ორი სეიდი იყო, ახლავსდა ბიჭები, ძმები და ქეჯავებში ისხდნენ. უთხრა იპთი, მაგრამ ძალიან შორს დაიჭირეს და სუთი „თუმინიდაზან“ (ჩვენებური ერ ი თუმინი) დაწვეს ვაჭრობას. სულ-კი რთ მანძილსედ ვთხოვდი, სინამ მეტ უედე გაჭნებები მეთქი. ბოლოს შეუდგნენ სხვა-და-სხვები და ერთ თუმნად (ორ მახედად) დაათხსმეს ერთ მანძილსედ. მივე ორი მანთი და მოვიკედე ქეჯავაში ბატონ-კატურად. მეორე მსარეს იმისი ძმა, სეიდი, იჯდა, მაგრამ დიდათ ეჩითირებოდა, რთ ვინც დავგინახავს,

დებკრეული სტრიქონები

(სევერიანინისებური*)

ფრთა-ასხმული მთის ნიაგი წყაროს მთიურს აჩუხჩუხებს,
მზის სხივებით აქათქათებს მთით წამოსულს ვერცხლის წყალსა;
ძაძა-ცმული ვარ მკმუნავი, სამოსს მზიურს ვინ მაჩუქებს?
სასოებით ვინ ამანთებს სევდით მოცულს, შუქ-მიმქრალსა?

მთას ნიაგი ფრთა-ასხმული აჩუხჩუხებს წყაროს მთიურს,
აქათქათე'ს მზის სხივებით ვერცხლის წყალსა, მთით წამოსულს;
ვარ მკმუნავი, ძაძა-ცმული, ვინ მაჩუქებს სამოსს მზიურს,
ვინ ამანთებს სასოებით შუქ-მიმქრალსა, სევდით მოცულს?

წყაროს მთიურს აჩუხჩუხებს ფრთა-ასხმული მთის ნიაგი,
მთით წამოსულს ვერცხლის წყალსა მზის სხივებით აქათქათებს;
სამოსს მზიურს ვინ მაჩუქებს? ძაძა-ცმული ვარ მკმუნავი,
სევდით მოცულს, შუქ-მიმქრალსა, სასოებით ვინ ამანთებს?

აჩუხჩუხებს წყაროს მთიურს მთის ნიაგი ფრთა-ასხმული,
ვერცხლის წყალსა, მთით წამოსულს, აქათქათებს მზის სხივებით;
ვინ მაჩუქებს სამოსს მზიურს? ვარ მკმუნავი, ძაძა-ცმული,
შუქ-მიმქრალსა, სევდით მოცულს, ვინ ამანთებს სასოებით? —

ს. აბაშელი

* იგორ სევერიანინი რუსეთის ახალი პოეზიის უკანასკნელი სიტყვაა. მის შემოქმედებაში არის პოეტური აღმადგურნა. არის ახალი სხივიც, მაგრამ მის მთავარს შემოქმედებითი თვისებას შეადგენს **ლექსის კითხვა**, რომელიც ბევრ მისს ნაწარმოებს ინტუიტურ შემოქმედების ელფერს უკარგავს. მოგვყავს ამგვარი „შემოქმედების“ ნიმუში. — ეს ლექსი დასწერა ჩვენის თხოვნით მგოსანმა ს. აბაშელმა.

დრამ. საზ. კრების შემდეგ ? ნაცნობი სილუეტები ?

იუზა ზარდალიშვილი
რაკოლინიკოვის როლში („დასა
შუელი და სსსკელი“)

რად.

რას იტყვის: სეიდი (წმინდა კაცია, მწყვდის ჩამომავლობადა სთვლიან თავის თავს) ანა-მაჰ-მადიანს გვერდით მოსჯდომიათ. მაინც ბოლო ვერ გაატანს და კარგადაა, როცა სილოცაყად ედმოვიდნენ, მოსწავა: „უბრძანე, შენი ბაჭი აქ ჩაჯდეს და შე იმის ცხენზედ შეუკვდიოთა“. კარგი, შეთქი, და შოგავსი ბიჭი გვერდზედ.

მგვრამ ერთი უბედურება სწორედ ქუჩაუა-ში ჩაჯდამა, ნამეტნეუ პირველად, როდესაც მან-დილიდან გამოდიან. რაც უნდა გწრთინილი ცხენი და ჭორი იყო, უნდა თავსედა შავი რამ გადააფაროს, რომ ვერ დაინახოს, თოჯორა-სხდებიან ქუჩაუაში, თორემ როდესაც გვერდებიან ჯიან ბრ-ბრ კაცო, ცხენი ფრთხება და აუცილებლად გადასწორებს. მერც თათქმის ერთი საათი ცხენი მოუსვენარია, სულ შეფითავს,

ეჩითარება და ჩველადარს უკლირავს ცოტა მან-დილზედ ჯილაბი, ვიდრე ცხენი არ გადავიწივებს და ამ თავის მდგომარეობას არ შეეჩუქვს.

თეირანში შეოფობას დროს ერთი ბაჭი დავიჭირე, სახელად მესროფი არუთინაფი, რუსული იტოდა, თეირანში ბრ კეარსედა მეტო შემსახურებოდა (დაეუკვანდი სხვა-და-სხვა ადგილებსი სანასედა და მოქეობასი კწეოდა) და აუკაცობა ანა შემომხეეოდა-რ. როცა ისხანანი-სეკენ წამოსავლას ვაზირბედი, ეაკეეს, მოქენედ ერთი ბიჭი მჭიდრებოდა და სანო-თათსი მუშტარა ჯდომანდა; მკრამ შე ისევე მესროფი ვარჩიე, რადგან ჩემს ჭკვეში ცოტად თუ ბეკრად შევე ვინტობდი, მგვრამ აღმოჩნდა, რომ სრულიად არ ვინტობდი: გაკეთობთ არას შეკეთებდა, ქმუდამ აუდამუფობის მიხეჯს იდებდა და თავის

უკულო ხარი თავისთვის არ იყო—სხვას ზუზებს უგერებდაო...

ქართველი ინტელიგენტი (პარისს დასტირის), ოხრადაც დარჩენილა, საქართველო, თუ კი ვერავი მტერი პარისს გააანადგურებს.

ქეიფზე დადიდა ჩემს აუადმოფობაში უფრო მკაცრები იყო, ვიდრე მომელოდი. ბოლოს სულმრუდობაზე შევაშხნე. ისმავჯნაში რა მოველ, აქ შევიტყე, რომ ერთი გავარდნილთაგანი ეყოფილა: სად მადსაი გაუტყნა, სად რა მოუზარა, სად რა; სად ცხეში არა მუდარა, სად რეგებში არ უტყნათა (ეს ერთი სასჯელთაგანია აქ). ერთის სიტყვით, წმინდა წელისა არ იყო. აქ, ისმავჯნაში, სომ ბატონი ის გახდა და მოსამსახურე მე: დღით გავდიოდა და შუორე დღით ანუ ორი დღის შემდეგ შემობრუნდებოდა, მგრამ სახლში ნახეკარ საათი არ დარჩებოდა, მხოლოდ თვლით დამენახებოდა და ისევე გზას გაუდგებოდა.

ვუთმინე, ვუთმინე და მერე მანქანაში ამაყვარ. დიდი აუადმაყალი ამიტეხს, თვისს ტყვეში რადაც სწადდა, რასი თუშანი ჭმარებებს ჩემით, მგრამ რადესაც კარგად შეტრეყე ხალხში, ეს ისტორიაც გათავდა.

მესამე დღეს, ვახსოვ, ჯვარი დაიწერა. თითონ არა აქვს-რა, ცოლს არა მოჭეოლია რა; რწინ მარტი უნახთ, უკან ახრდი“ და რა უნდა იყოს იმთი ცხოვრება? (მე, რასაკვირველია, ამისი ჯვარი არა მქვს). წინაღ გრიგორიანი ეოფილა, როგორც სომეხს; მერე გალორანტე-ბულა, შემდეგ გამაქმადანებულა და, როცა მე დავიტარე, კათოლიკე იყო, ესლა, ჯვარის დაწერის დროს, ისევე გალორანტეა, რადგან ლათინანებებს ბიშოპმა (ეპისკოპოსმა) ათი თუ-მანი (აქაურნი) მისცა და კათოლიკეების არქიმანდრიტი-კი ხუთ თუმანსაც არ აძლევდა.

(დასასრული შემდეგ ნომერში)

მე უანი გუსისი— შან გუსისი ჩაი! ლექსისებური

ჩემო ქვეყანავ, ედემო სულისა, გულის სწორო, ჩემო კერავ, სამშობლო ჩემო!

მიყვარხარ, გეტრფი...
არავის ზეკაცს—მიფეს სიტყვისას არ უთქვამს, არც კალმის ოსტატს დაუწერია იმ სახის გრძნობა, რა გრძნობითაც მე შენთვის ვიწვი!

ვინ ძე აღამისა მსხვერპლად მოიტანს იმდენს ზეარაკსა, ჩემთვის უმწიკველო შენს საკურთხევლოზე, რამდენიც შენთვის მე მარად მზათა მაქვს შესაწირავად?!

და რო მიყვარხარ, განა მისთვის, რომ ლამაზი ხარ, უცხო წალოკთად გადაფურჩქენილხარ?

არა!

ხატება შენი ხომ გადამთიელსაც აჯადოცებს; ხიბლავს; იტაცებს...

მე რომ მიყვარხარ და გეტრფი—ეგ იმიტომ, რომ აგრე კეკლუცი ჩემი ხარ, ჩემი... და მეც შენი ვარ!..

ჩვენ თვლით ორი ვართ, ისე კი ერთი, განუყოფელ, განუშორებელ...

სამოთხევე ჩემო!

ჩემთა ზრახვათა ქირისუფალო...

ჩემთა წაილითა სასობავ

მე შენი მესმის—

შენ გესმის ჩემი...

დ. მესხი

ქართულ სახალხო თეატრის ისტორია

რაკი ერთი ფეხი შეესდგით ზღვრის ზუღ-
ტორიაში, უფრო ხალისიანად დაიწყოთ მუშაო-
ბა და სკემეს უფრო ენერგიულად შეუდექით.
შეიკრე წარმოდგენა იყო „დაძმვა“. ამ დროს
ძირედ დაგვესმინა დამსახურებულ მასწავლე-
ბელი ქალი ქ. ებ. ასათიანის, რომელმაც რეჟი-
ტიციებისათვის დაგვათმო სასწავლებლის ოთხ-
ნი; ამათანვე ერთს თავის მოწაფე ქალს, ებ

ვასო რაჟიაშვილმა (სირაჯის ბიჭი). საქირთა
შემდეგი წარმოდგენები აღინიშნათ: რა გი ამ
წარმოდგენისთვის ტუის დეკორაციები არს გვექონ-
და, ამისთვის ერთს წესურედ შეურმეს ერთი
ურემი ფოთლით მოგატანინეთ—2 მსკიად. ჩვე-
ნი ამხანაგობის რამდენიმე წევრი ვასო ჟანია-
შვილის (თეოდორაშვილი) თაოსნობით მახს-
თის გორაზე წავიდა ძიების ჩამოსატანად ღო-
ბისთვის, საბადოსო სასწავლებლის მოწაფე-
ბიც სამდერად მოგვიწვიეთ, და, როცა ვეკლა-
ფერი კარვად მოგაწვიეთ, მაშინ აწვიეთ ფარდა;
სტენის მომწიბო-დეკორაციები თვითვე ხე-
ლოსანი-სტენის მოფარენი იყვნენ, სშიდად ტა-
ნისამოსს და კრიმეშივე. ამ წარმოდგენასაც
დიდადი ხალხი დაესწრო. გასუთებმაც უურად-
ლებს მოგვაქცეთ: ზირევი რეგენზია დაბეჭდა
გას. „იყვრიაში“ ია ეკლადის ფსევდონიმით.

მ. თ. ასათიანი
დამსახურებული მასწავ-
ლებელი ქალი რომელმაც
სახ. თეატრის დაფუძნე-
ბას ხელი შეუწყო.

მ. იოსელიანი
(ჯაბაურისა)
რომელიც სახ. თეატრის
ასპარეზზე მხნედ მუშაობ-
და. ახლად მასწავლებელია

იოსელიანს, გაბეღვის ჩვეულის თამაში მარ-
ნეს როლში. ამ დროს ამხანაგობაში იყვნენ
ისევ ზემოდ ჩამოთვლილ ხელოსნები. „და-
ძმის მზადების დროს შემოგვიერთდა ისევ ჩვე-
ნი, სახელოსნო სასწავლებლის, მოწაფე მი-
ხეილ თუმეიშვილი, რომელმაც მოკარნახეობა
იკისრა.*)

სეუ მიდიდა ქართული წარმოდგენები:
სომხურ—რუსული სტენის მოყვარენი კი კერ არ
სხანდნენ. შეთაზე წარმოდგენა იყო „დავკატე-
ბია“. ამ წარმოდგენაში მონაწილეობა მიიღეს
სხვა სტენის მოყვარე მასწავლებელ ქალებმაც:

ანნა ჩაჩიბაძე
განსვენებული მასწავ-
ლებელი ქალი, რომელ-
მაც სახ. თეატრის დი-
რი ამაგი დასლა

ან. ჩაჩიბაძე და მ. ხმა-
დაშვილი. ბოლოს მართ-
ველობაში მოგვისთავა—თუ
ერთ მოქმედებას რუსულად
არ ითამაშებთ, ნებას არ
მოგვმთოთ. ამანაც არ შეე-
ვაშინა. ჩვენმა ქალებმა
მოიწვიეს თედო სანოკია
(რადგან ჩვენ არ ვიც-
ნობდით) და თოვლ წარ-
მოდგენასზე თითო მოქ-
რუსულად იდგებოდან.

ამ მეორე წარმოდგენასზედ ექიმ ხუდადოვს
უხსოვთ ნება მიეტა ბილეტების ფასი თითო
შაური დაგვეწესებინა სათეატრო ფანდისთვის,
რადგან მოგროვდი ფული ზირევე წარმოდგე-
ნების დროს სტენის გაკეთებაზე დაგვეხარჯა.
ბ. ექიმი ხუდადოვი**)) დადის სიამოვნებით დაგე-
თახმდა და ჩვენც ბილეტების ფასად ვეგდა რი-
გებისათვის თითო შაური დავაწესეთ. მესამე წარმო-
დგენა იყო „არსენა“ ებ. ასათიანის შემწიბობით
მონაწილეობა მიიღო მასწავლებელმა ქალმა ებ.
წულუკიძემ—აწლორთქიფანიძისა, (სიღინა)
და ებ. იოსელიანმა (ნირა) ამ წარმოდგენაში მო-
ნაწილეობა მიიღო გრ. თხლადიქმა (სირაჯი) და

ზირეველად რუსულ ქანზე დაიღვა „დათვი“.
მესუთე წარმოდგენა იყო „ზუზუა“ სუნდუიანცი-
სა. ამ წარმოდგენაში მონაწილეობა მიიღო გან-
სვენებული სონ ტინიშვილის ქალმა (მუშანა .
ამგვარად ინტელიგენტი ქალები ელჩელა
დაგვიასლოვლენ და გვემხარებოდნენ სტენასზე გ-
მოსვლით, მხოლოდ სთავაზეში ისევ ის ზემოდ
ჩამოთვლილი ხელოსნთა ამხანაგობა იღვა და
საქმეტ კარვად მიდიდა.

*) მუდმივ მოკარნახედ თითქმის ათი წელიწადი
იყო და ახლაც სახალხო სახლის წრის დასის მოკარნა-
ხეა.
**) ებ. ხუდადოვის სურათი ებრ ვიზუალებთ.

განსვენებული სონ ტინიშვილის განცხობის
შემდეგ რეპეტიციები ზოგჯერ „გვადი“ს რედაქ-

ციაში იმართებოდა. აქ დაახლოებით გავიცანიით განსვენებული გიორგი წერეთელი, რომელსაც ძრეულ ესაიმოვნა ჩვენ, როგორც მუშების, მაგრამ დაწვეული სახალხო თეატრის საქმი და რადგან უნდადა ჩვენში შეტი განათლება შეეტანა, ამისთვის ჩვენ სტენის მოყვარეთა ამხანაგობა რამდენჯერმე მიგვიწვიან კუეიის სემკითხველთში (სემონაოვის ქუჩაზე), სდაც გიორგი ძველ სახოვად ისტორიას გვიამბობდა.

გ. ჯაბაური

(გაგრძელება შემდეგ ნომერში)

მ რ ი ფ ე რ ა დ ი

წამოჯდა შეშლილივით საწოლზე. გაშვერილი თითი ფიქრის ქსელზე საიდუმლოდ მიმოატარა. აღიმართა მოჩვენებასავით და, უზნეთავი ნეტარებით სახე გაბრწყინებულმა, გაიღიმა. ხანდაზმით დააშტერდა გონების ტილოზე გადაშლილ „მშვენიერების“ სურათს და, ოდნავ სიმწვიდვ დარღვეულმა, გასაოცრად შეტყინა. გაჰყვა სათუთ ოცნების ძაფს ისე ფრთხილად, თითქო უფრსკულზე გადაქიმულ საბელზე მიდიოდა. შეიპარა საზაატეროში წარსდგა გადაკრულ ტილოს წინ. დაუწო დასველებული ყალბი „შავს, გლოვის“ ფერადს და... გაირინდა... ჩამქრა ოცნების ფაქიზი შემოქმედება, გაიცრიცა თეთრი ტილო. საშინელების ნისლით მოიბინდა მეტყველი თვალეზი... შავი ზეწარი ჩამოეშვა, ჩამოეშვა და საზარელი, კბილებადარქვინილი, თვალეზიაცვიენული ჩონჩხი გამოიხატა! მოჰქროდა ჯანდი ჯუღდმულ თვალთვან და ჰფარავდა მას... შიშის ზარი კრუნჩხავდა მხატვარს..

მან იცნო საშინელი აჩრდილი

„გაჰსენი, გაჰსენი ვარდის ფერადი“, დაინთქა ციური ხმა.. მიმქრალი თვალეზი ზექვეყნიური მადლით გაუშუქდა. წმიდა სანთელი აღენთო გულის სიღრმეში. ძლიევამოსილმა შემოქმედებამ ფრთები გაშალა და მკვდრეთით აღმდგარმა მხატვარმა შთაბერა სული უკვდავ სიციცხლის მშვენიერების სურათს.

გ. დათია შვილი

დედის მეკლელი

(მოთხრობა)

(გაგრძელება.—იხ. „თ. და ც.“ № 26, 39)

ყაჩღებმ სოფრომა იარაღით შემოსეს.

ეს ყაჩაღები პირველად სოფ. მ-რის ახლო მოქმედებდნენ, მაგრამ, სოფრომა რომ დაღმეგობრდა, შორს წავიდნენ სათარემოდ. ერთი იმიტომო — ფიქრობდა სოფრომა — სამშობლო მხარე არ შევაწუხოვო და მეორეც — აქ არ დამიჭირონ და არ შევერცხვეო.

ნოემბრის ცივი ღამე იყო. თუმცა ბაღში ჯერ არ ჩამოეთოვა, მაგრამ მთებში-კი ყველგან დათოვლილი იყო და ძალზე ციოდა. ცას სასტიკად ჩამოებურა, კოპები შეეკრა და საშინლად აღამებდა. ამისგამო მცხოვრებლები დღე და ღამე ზამთრის სარჩოზე ფიქრობდნენ, მხოლოდ სოფრომის ქონში არავინ ემზადებოდა

ვანშობა იყო. მიაი დაწოლილიყო. ბახუ (ძალი) ჩამქრალ ბუხრის პირს მოკეცილიყო, თითქო მიაის იცესო. მიაის ჯერ-ჯერობით არ ეძინა და ჩვეულებრივ შევილზე ფიქრობდა. ამ დროს ვილაკამ კარზე მოაკაკუნა. მოხუცს ამისათვის ყურადღება არ მიუქცევია, მაგრამ მეორედ რომ გაიგონა კაკუნი, წამოჯდა ლოგინზე და ჩაყარდნილის, შეშინებულის ხმით გასძახა: — რომელი ხარ?

— მე ვარ, დედა, გააღე! — მოესმა გარედან წყნარი პასუხი. მიაი წამოვარდა თვალეზის ფშვენეთით; გულაჩქოლოვებულმა ძლივს მიადწია კარამდის, გააღო კარი. კარებში გამოჩნდა სოფრომა. დედა გადახვია შეილს და კარგა ხანს კოცნეს ერთმანეთით.

— დედა, რაეა მიცანი?

-- ხმით, შეილო.. გულაჩვილებით უთხრა მიაიმ, მერე მიტრიალდა ქრახი აანთო და სინათლზე აიდევ ერთხელ შეხება შეილს, ათვალიერებდა.

— დედა, ბახუ გარეთ გაუშვი.. იქნებ ვინმე შევიდეს და გავვაგებივს ყვეით.

— ვინ მოვა, შეილო, ამ ღამეში? ყველას ძინავს.

— არა.. მიანც ისე არ შევიდეს ვინმე... თქვა და ბახუ გარედ გაუშვა.

— სადა ხარ, შეილო, ამდენ ხანს...

რაცხა კი სამუშაო. გიშონია... კარგა ხარ...
შეგმატია... მეიხადე, შეილო, ნაბადი, ეგერ
ჩამოკიდე... ნასიარულეები ხარ და მისცენ!

— არა... დედა... მე ვერ დევიძინებ...
უთხრა დედას და ნაბადი შემოიხვია ტანზე.
ამ დროს გარეთ ძაღლმა დაიყეფა. სოფრომა
წამოვარდა ლოვინიდან და ფრთხილად გაიხე-
და გარედ.

- შეილო, ხომ არავის ელი?
- არა... არავის.. უზასუნა მას და კი-
დევე გააყურა.
- აბა, რას უყურებ გარეთ?..
- ძაღლი ყეფს... ალბად ვილაკ მოდის.
- მოდიოდეს მერე... მგზავრი იქნება...
დაალამდებოდა...

ბახუ არ დაიყეფდა, თუ ვინმეს არ შე-
ნიშნავდა ორლობეში, ან ეხოში. ძაღლმა
რო ყფა არ შესწვიტა, სოფრომას ევეიდე-
ბადა — თავს არავინ დამეცესო. რა კი შეამჩ-
ნია, დედამ ჩემი აზბავი არ იცისო, უცებ
ვერ გაუმყდუნა თავისი საკმე, არ შეეშინ-
დესო. მაგრამ თავდასხმის მოლოდინით შებ-
ყრობილ სოფრომას ისეთი აღლევება დეტე-
ყო, რომ დედამ ჰკითხა:

— შეილო, რა დაგემართა? სხუმის რო
მოხვიდოდი, ეს არ გიქნია და დღეს რა
ჩემ უბედურ თავს?

ამ დროს ორლობეში მოისმა ცხენების
თქარი-თქური. ;

— მოდიან! — დაიძახა სოფრომამ და ნა-
ბადი მოიძრო.

— ვინ?! ძაღზე გაკვირებით შესძახა
მაიამ და, შეიარაღებული შეილი რო დინა-
ხა, თითქო ყველაფერს მიხედაო, ელდანაკრა-
ვი წაბარბაცდა.

— ნუ გეშინია, დედა-ჩემო, შენ არას
გერჩიან.. მხოლოდ მე... მე მღვენთან, რო-
გორც ყაჩაღს...

— ყაჩაღს!.. ძლივს წარმოსთქვა მაიამ
და ჩიკეცა გულ-შემოყრილი.

სოფრომამ წაქცეულ დედას ხელი სტა-
ცა და საჩქაროდ წამოაყენა:

— გამაგრდი, დედა-ჩემო... გააგრდი.
ისინი არიან... თავს დამესხნენ... აბა, სანამ
ეხოში შემოვიდოდნენ... ჰა, ფულეები, შენ
სიცოცხლეში გეყოფა, — უთხრა და ამოიღო
ჩოხის საგულეოდან რამდენიმე ნაეცეი ქაღალ-
დის ფული და გაუწოდა დედას. მაიამ ელდით
შეხედა:

— მოკიდე, დედა, ხელი?

— ეს.. მე რათ მინდა... ისე ლარბი
ვეოფილიყო.. და შენთვის კი შემზირა...
ვი... შეილო...

— მოკიდე ხელი!... სანამ მომისწრებ-
დნენ...

— ვინ იცის, ვს წაართვი.. იქნებ
ჩვენისთანა საწყალი.

— ჩვენ საწყალს არ ვართმევთ... აქით
ვეწევით.. მოკიდე ხელი, სანამ შემოვიდო-
დნენ... ეს ფულეები ჩვენს სისხლშია გაბანი-
ლი... ჰა, მოკიდე ხელი, თორემ მოვიდნენ...
— უთხრა სოფრომამ დედას და ძაღლ ჩაუ-
ტენა კოფთის საგულეში

ეგ. ფურცხვანიძე

(გაგრძელება შემდეგ ნომერში)

მისაბაძი მაგალითი

(ქართულ თეატრის სააღმაშენებლო ფონდისათვის)

ხილისთავში (გურია) 30 ენკენისთვეს
1914 წ. მასწავლებელ ზარმუნ ჭანიშვილს
ადგილობრივმა მასწავლებლებმა და კერძო ბი-
რებმა გაუმართეს ვახშამი. (მ. ჭანიშვილი მიიწე-
ვია ჭიათურის სახკომ მასწავლებლად).

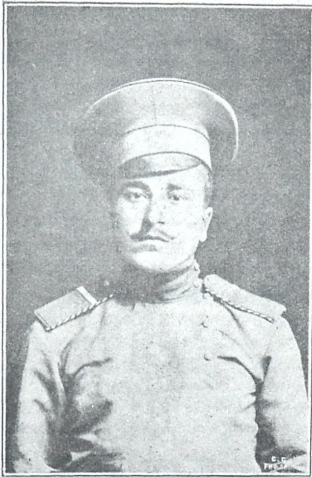
ამხანაგ-მეგობრებმა გრძნობიერა სიტე-
ვები წარმოსთქვეს; ყველა მწუსრებას გამოთ-
ქვამდა ისეთ მუშაკ და საქმის მოყვარულ მას-
წავლებლის წასვლა-დაშორების გამო, როგორც
ჭანიშვილმა ვახშამზედ დამსწრე ბირებმა
ზარმუნის მტრისაგეშლად, თავიანთ შორის 24 მ.

10 კ. შეკრიბეს და გადასდეს ჩვენი ერთე-
ნული სიამაყის — თბილისის დამწვარ თეატრის
კვლავ აღადგენ ფონდის გასამდიებრად. სია
შემომწირულად:

- მ. ჭანიშვილმა ორი მან. მ. თ. კაღანდა-
- ქემ 1 მ. 50 კ. ს. ჭანიშვილმა, ს. რამიშვილმა,
- დ. ფიტხიშვილმა, ს. ბოლქვაძემ, ს. შინაძე, ე.
- კაღანდაძემ, ნ. ჭანიშვილმა, ტ. ტეიშვილმა, ე.
- ტეიშვილისამ, ა. ფირცხვანამ, მდ. ა. ქორიძემ,
- კ. ბარშიძემ, თ. ბარშიძისამ, კ. ქაშუშაძემ, მდ.
- ი. მგალობლიშვილმა, ს. ბახტაძემ, მ. ბერეჟია-
- ნმა. ა. ქარცივაძემ და ა. ჭანიშვილმა **თითო მან.**
- №№ 60 კ.**

ამასთანავე გვგზავნებათ 24 მ. 10 კ. გა-
საგზავნის გამოკლებით, გთხოვთ დაუყოვნებლივ
გადასცეთ კომიტეტს.

მონდობილობით **ტიხონ ჭეიშვილი**

გოლნობ ბენიამინე (ბენია) არს. ფერაბე გერმანიის საზღვარზე მოკლული

ქართული სახიობა

ძარბ. მხახ. ამა. დასამ ოახშაბათს,

17 ქრისტ. სახალხო სახლში გარდელის „გაწვევით“ ცილი სიმაჟინის წარმოდგენით გვიჩვენა, რომ ქართულ კლასიკურ და თანამედროვე დრამატურგიის შორის კავშირია გაწვევითა, თითქმის ჩვენი ცხოვრების სიმა დაფუძვლია და ქართული ეროვნული დრამატურგია ახალი გზების ძიებაშია. სიკვდილი-ცოცხლის და მარადისობის საკითხი, რომელიც ზიკისა და ახრია, რთული ფილოსოფიურ თემა (სხვათა შორის გვაცნობდა არ ჯორჯიას მოძღვრება სიცოცხლის შესახებ), ზუბლიცისტურ წერილებშიც კი ძნელი განსაკვეთი და არც სავიწროა, თუ ახალგაზრდა ავტორმა ავი შესთვალ ჩინოში გერ მამოქალია: ცხოველ-მეოფელობის მოკლე პუდი, მშრალი მსკელობა, უძრავა, გარკვეული ნასივის უქონლობა და შემოსევეთი მოვლენა დრამის ვერ შექმნა. მამქმედ პირთა უმეტესობა სრულიად განუქნებელი თუ არა. ცხოვრების ტულიდან მინც არ არაინ ამოღებულნი: იტება ამის ბრალიც იეოს, რომ ამსრულებელი ზიკის გირთა სულისკეთება საკნებთ ვერ განებად ათ და ვერც მყურებულ-მსმენებთ აღძრეს. ზიკის რეჟისორის მხრით (ალ. წუწუნავას რეჟისორობით) მინც ფაქტად იეო დადგულია. რაოდე-

ნათე ტოცხლი ხტება შექქნა გ. ფორნისბირე-ლმა (ეჟიმი), ელ. ჩერქეზიშვილმა (dada), შ. კორი შელმა (ივანე) და ეფ შესხმა (მარინე). მხოლოდ ეს უკანასკნელი გარეგნულად ნაკლებად მოკავთნი-ბათ ქართულ დელს. ნ. ჩხეიძე არტის-ტიულად ასრულებდა ელენეს, ალ იმედაშვილმა არ-რადსოკა ნაკის როლიდან (ვანტანე) შე-ექქნა რამე. ხოლო ზირ-მამზრსულობა კი არ შე-შეენიდა აის როლს. ნ თოთქს (ხუტა) ალბად ვერ შეეგნა, ვის არდგენდა: უცნაურობა და-მანისის მხოლოდ გაშტერებით, თვალის დაელ-მებით და გამეინახე სპათ არ გამოინატება კი-დეუ ერთხელ ვურხეოთ ამ რიკიერ ახალგაზრდა ქალს, ხმის შემუშავებას შეეცადოს, რაღამე მეტი გულწრფელობა შეიტანოს, თორემ თან-სმოფანქის დაარდვეს. კომედიური (ვლახ-ბ რ) ხელს არ უშლიდა, მაგრამ ისეთი რაინდი მანც არ იეო როგორც ხუტა გვისურათებს. საზოგადოება ბლომად დაესწრო, მათ შორის ბევრი ისეთი, რომელიც თითქმის თატრბო მხო-ლოდ ხტელის ასტეხად მისულიყენენ. წარმოდ-გენა გამოცდებულ დროზე ნახევერი საათით გვიან დაიწყო. ეს კარგი არაა, საჭიროა წესის მტკიცედ დაცვა.

წინამძღვარი —

სახალხო სახლში 15 ქრისტ. სხ. წარმ მმარ. წრის დასმა წარმოადგინა უჩრისტინე, ინკეთელის მიერ ე. ნინოშვილის მოთხრობი-დან გადამოკეთებული. წარმოდგენას იმდენი სახლი მოაწვდა (მათ შორის გლეხობაც), ზედი-ზედ რამდენჯერმე რომ დადგან — ხალხი სიამოვ-ნებით დაესწრება: ბევრი მზურთან ბილეთში ათ მზურს აძლევდა, მაგრამ სად იეო? ზიკის სახლი ეურადლებით ისმენდა, შიჯა და შიჯე (ტანსკუთებით ბოლო სტენაში) თითქმის ატირდა კადეც. რეჟისორის სასახლოდ უნდა ით-ქვას, რომ ზიკის მწიობრად იქნა წარმოდგენილი; განსაკუთრებით შეათხე მოქმედებამ ჩიანის ცნოვლად, მაგრამ სილამზზე, სომიერება და მხატვრული მოღაინობა მინც ს უღადა არ იეო დაცული: სიტყვის აზრს თე სურათი ვერ გამოხატავს, სრულ შთაბეჭდილებას ვერ შექქ-მნის. ნინოშვილი და ბეჯათი სტენას-მოყვარე-მსახიობაა; ღათა ხელმოკლიე სრუ-ლის სინამდვილით და ბუნებრივად განსახავრა, მ. რომანიშვილის (მარიაკ) ვოველთვის შესავი-რას ხსათათი ასრულებს როლს, მაგრამ ამ დამეს ვერ გამოიგურულდაკეტება. სხვათ ვ ეოველიე წერილობინიე კარგად აღსრულია. ს. ანკარა დიდის შეგნებით ასრულებდა ქრის-

შეასწოროთ ამისათვის არც ავტორი გაგიწყობებთ (უმეტესმა მათგანმა ქართული არ იცის) და არც მთარგმნელი, რადგან ეს თქვენი უფლებებია. თუ კი პიენ-სიზი ჩამატება შეიძლება, გამოკლებაც უნდა შეიძლოს.

L.ami

ბაძმოში კვირას, 7 დეკემბერს ქ. შ. წ. კ. გ. ს. განყოფილების დრამ სექც. მიერ შ. დადიანის რეჟიზორობით, სომეხთა კაცობაყვარე „სახ. დარბაზში, წარმოადგინო იქნა ჰაუბტმანის 2 მოქმედებიანი „ჰანელე“.

ამ პიესის შინაარსი მეტად ბუნდოვანი, გაუგებარი იქნებოდა დამსწრე-მაყურებელთა დიდ ნაწილისათვის, რომ ნიკიერ რეჟისორს შ. დადიანს მისთვის არ წაემძღვრებინა მოკლე, შინაარსიანი რეჟურტი—მან. მშვენიერი გასაგები ენით დაგვიხასიათა „ჰანელეს“ შინაარსი: განგვიმარტა ოცნება აქტიური დაპასიური. ოცნება აქტიური რეალურ ცხოვრებასთან არის დაკავშირებული და იგი ჩვენ უკეთეს მერმის, ჩვენს წმიდაწმიდათა გენახლოვებულა, სიკვამლე რეჟურენტმა-ხილო ოცნება პასიური რეალურ ცხოვრებას დაშორებული, განწყენებული, უტოპიურია და ამიტომ მას ცხოვრებაში დადებითი მნიშვნელობა არა აქვს. ჰანელეში ჰაუბტმანმა პასიური ოცნების გამოძვევი მიუხეზბი დაგვიხასიათაო. რეჟურენტი საზოგადოებამ მზურვალე ტაშით დააჯილდოვა.

რეჟურატის შემდეგ დიწყოა წარმოდგენა, რამაც ბოლომდე მწყობრად ჩაიარა (თუ არ მივიღებთ მხედველობაში მცირე დეფექტებს, მაგალ: დროის შეურჩეველად სინათლის ჩაქრება-განათებას და სიბნელეში მოქმედების, წარმოება მაყურებელთა შესაძნელო). რა თქმა უნდა, საამპიესით სცენა ვიწრო იყო, მაგრამ ეტყობოდა, გამოცდილი რეჟისორის ხელს ეს დაბრკოლება დაეძლია, კარგათ იყო შესრულებული ციური საგალობელი, მუსიკა, მშვენიერი „ჰანელე“ იყო ქ-ნი ელო ანდრონიკაშვილი. ეს მსახიობქალი ნაქისრ როლებს ყოველთვის მშვენივრად ასრულებს, შეუფერებელ როლებში იგი არ გამოადის ხოლმე, ამიტომაც მართებულათ დაიმსახურა ბაქოში მეოფ წარმოდგენებზე მოსიარულე, უფრო ღმერთკარტიული ნაწილის, ლირსეული პათიისცემა და სიყვარული. კარგები იყვნენ: ბ. ბ. შ. დადიანი (პოტყალდ) და შ. ხონელი (განკე). ბ-ნი ხონელი ეს მეთოხვეჯერ გამოვიდა ბაქის სცენაზე, წუვევანდელ სეზონში, და ოთხივეჯერ საზოგადოების განსაუფრებელი ყურადღება მიიქცია, როგორც დაზელიყენებულმა მსახიობმა და კომიკურ როლების ჩინებულათ შემსრულებელმა. არა უშავდა რა გ. მატარაქის (კალატხ მატერნ) დანარჩენ მითამაშეთა შორის აღსანიშნავნი არიან: ქართუმიძისა, გ. პავლიაშვილი. ქ-ნი წულუქისისა (ტულუკე) ტუპისის სიჩქარის ვაგიერ, სიტყვიანობას, გამოთქმას აქტარებდა, რაც ზოგჯერ სიტყვების გაგებას გვიძნელებდა. ა. პავლიაშვილი, რა აღსანიშნავნიც უნდა გამოვიდეს, არამც და არამც არ შეიცვლის თან დაყოლილ კილოს, გამოთქმას. დანარჩენები წარმოდგენის მსვლელობას ხელს უწყობდნენ კარგი ანსამბლით, საერთოთ პიესამ რიგიანთ ჩაიარა.

წარმოდგენის შემდეგ გაიმართა საკონცერტო განყოფილება. ბ-ნმა გ. ლორთქიფანიძემ შეასრულა რამდენიმე ნომერი რუსულ-იტალიანურ ენებზე, ხოლო არია მეფისტოფელისა „ფაუსტიდან“ ქართული სიტყვებით. ბ-ნი ლორთქიფანიძის ძლიერი პარიტონი აქვს, მხოლოთ დაუმეშვეველი, ამიტომ ცოტა მოიტლანქებს... ბ-ნმა ა. ქუმბურიძემ შესარულა „გენაცალე“ და „ჩემი ვარსკელავი“. მან ცოტა მაღალი ტონით დიწყო ორივე ნომერი; ამასთან არც როიალის აკომპანიმენტი უწყობდა ხელს, მაგრამ დასწრე ხალხზე მაინც სასიამოვნო შთაბეჭდილება დასტოვა თუ ბ. ქუმბურიძე თავის ხმას კარგად მოუვლის და განავითარებს, სამერმისოდ კარგი მომღერალი დადგება... ხმა სასიამოვნო აქვს (ტუნორი). საზოგადოებამ ორივე მომღერალი მზურვალე ტაშით დააჯილდოვა. თეატრის დარბაზი ხალხით სავსე იყო. ამ საღამოს გამართულმა წარმოდგენა-კონცერტმა დამაკმაყოფილებლად ჩაიარა. ნასიამოვნებისხალხი 11 საათზე დაიშობა.

21 დეკ. მაილთვის თეატრში „სამეგრელოს მთავარი ლეანა“. 4 იანვრისთვის განზრახულია „რევიზორის“ დღემა. მზადდება ნანდესასწაულესს გ. ი. 28 დეკემბრისთვის ელო ანდრონიკაშვილის ბენეფისი.

გულისაბა

ზიანთურაში კვირას, 7 ქრისტ. ადგი.

ლობოგომა სცენის მოყვარეთა წრემ ვ. ბარგეღის რეჟისორობით წარმოადგინა ერთ მოქმედებიანი დრამა „მადარას უფროსი მუშა“. ზაქისა შინაარსისაია, მით უფრო ჭაითურისათვის, მგრამ ასეთა ძალებით ამ ზაქისის წარმოდგენას ხელსაყრელი არ არის... მთელი დრამა ამ ზაქისის სცენის კარგდ მადარაგებში ტრიალებს, სჯად წყალი გადმოხეთქავს ქეას გეღელს და მუშები იღუპებან. ამ დრამას სცენაზე ტელეფონის საშუალებათ იგებენ და თუ აქ ისეთი მსახიობი არიან, რომელთაც არ შეუძლიათ ძლიერი სულისკვეთებით გადმოგვცენ ეს დრამა, ზაქის სუსტ შთაბეჭდილებას დასტოვებს: თავის ადგილზე მხოლოდ ბარგეღი იყო (მთხუცი ინჟინერი).

შემდეგ წარმოადგინეს ტუნისა კომედია „კვალ და კვალ“, კომედიაჲ გვარაანად ჩაიარა. კარგები იყვნენ: ბარგეღი (განო), ქ-ნი კაკაბაძე (განოს ცოლი) და ვანელი (იმერელი ბიჭი), მხოლოდ მთელ მოქმედებათა მსვლელობის დროს ხელში ტილო გვირა, ყოველ წამს აგვჯს ჩამოუღლად და სწმენდა; მართადაა უმოძრაობა როლს აუყურელებს, მაგრამ არც მოძრაობის ერთიფეროვნებაა კარგი. ლოდაძე (თათარ შარმანიძე) უფრო ტრეია გლეზი იყო და არა თიფადა.

ახალი სტენის მოკვარეები საქმეს შეუკათად ეპერობიან, მხოლოდ ძველი უკვლობას იჩენენ.

ზირველი რიგის ფასი განსჯერებულაა ე. ი. დირს ათა შაური, და უკანასკნელი უცვლელად არის დატოვეული (10 კ.): თუ ზირველი რიგის ფასი განსჯერეს, სსსურველია დნარჩენების ფასიც შედარებით დაჯალოს. ჯ—ბ

წ ვ რ ი ლ ი ა მ გ ე ბ ი

◆ **ქართულმა დასამ მომართა სასარგებლოდ** „თუთუნობა დღეს“ 12 ქრისტეშობისთვის მთელ თბილისში შემოწირულება მოაგრაფა. მსახიობნი თავისებური ზეიმით დადიოდნენ: საქართველოს სხვა და სხვა კუთხის დამახასიათებელ ქართულ ეროვნულ ტანისმოსებში იყენებ გამოწყობილნი, ნაწილი მთავარი ჩარდახიან ურემში იხსდნენ, ნაწილი—ცხენებზე და, თითქო სალოცავად მიდიანო, მთელი ქალაქი სიმღერა და ზურნით შემოიარეს. სასახლესთან მეფის მოადგილის მეუღლეს ცხენ და ცხენ ეახლნენ „ქართველო ხელი ხმალს იკარ“—ის სიმღერით. მეფის მოადგილის მეუღლემ 75 მ. გადასცა. დასს ავლადარში ხალხი ვაშლით შეეგება, აქ მსახიობმა ი. ივანიშვიმ დასს საშხარი გაუმართა. დასს 20 თუნუქის კოლოფი ჰქონდა, და თუმცა მტად ცუდი ამინდი იყო, დასმა მიიწ 600 მან. შეაგრაფა.

◆ **ქართული თეატრის სახანოებლად** მეფის მოადგილემ ქართ. დრამ. საზ. გამგეობასთან დაარსებულ საგანგებო კომისიას ნება დართო ამიერ კავკასიაში შემოწირულება შეაგროვოს 5 წლის განმავლობაში. ◆ **ჰმელა ზემოწირულება** ქართული თეატრის სახანოებლად მოაწარ კომიტეტის დადგენილებით, ხაზინაჯარს თავ. დ. ე ჩოლოყაშვილს ანუ კომიტეტის თავმჯდომარეს თ. კ. ნ. აფხაზს უნდა გამოეზავნოს.

◆ **„განდებვილი“-ს გრიობებს და ტანისამოსებში დადგმას** აპირებს გ. ჯაბაური სახალხო სახლში: მოწყობილი იქნება შესაფერი დეკორაციები და მომქმედი პირნიც შესაფერ ტანისამოს-გრიობებში იქნებიან გამოწყობილი.

◆ **მლო პლკრონიკაშილის ბანფონის** ბაქოს თეატრი გაიმართება კვირას, 28 ქრისტეშობისთვის.

◆ **მ. ძილაგვიშვილის სახანოში** ქუთაისის თეატრში სამზაბათს, 28 ქრისტეშობისთვის წარმოდგენილი იქნება „ახალი მოძღვრება“.

◆ **კომპოზიტორი კ. ზოსხვაძე** ახალი ქ. ვორთქვეში მიიწვიეს ადგილობრივ სალიტერატურო-მუსიკალურ სადამოში სამუსიკო განყოფილების მოსაწყობდალ: ამასთანვე სხობენ საექლესიო და საერო ისტორიის მასალებს.

◆ **სალიტერატურ-სამუსიკო სადამოს** გამართვა გადაწყვიტეს, ვორთქვეში მსოფრეება ქართველებმა. სადამოზე, სხვათა შორის, მკორე ლექციას წაიკითხვენ საქართველოს შესახებ, გააცნობენ ქართულ სიტყვა-კანმულ მწერლობის ნიმუშებს, სიმღერებს და სხვა.

სასურველია შესაფერი მასალა (რუსულად) მოაწოდონ ვორთქვეში.

◆ **ქართველ მომართა სასარგებლოდ** ვორთქვეში განზრახეს კინემატოგრაფით სეანსების გამართვა ქარველთ ცხოვრებიდან. თხოულობენ შესაფერ ლენტებს.

◆ **„სინთლის“ ავტორის** სურვილით უკანასკნელი სურათი ამ ნომერში ევლარ იბეჭდება, რადგან ზეტორმა განზრახა მისი შესწორება. დაგებდავთ მომავალ კვირის ნომერში.

◆ **სახანოებლად** თეატრი რუკისორად მიიწვიეს ანკარა და მ. საფაროვი.

◆ **დაკამათება ალ. იმ. სუმბათაშვილის** ბან დრამ. საზ. გამგეობამ მიილა წყრილი, რომელშიაც პატრიკემული მწერალ-მსახიობი საზოგადოების დიდს მადლობას უძღვნის ქართულ თეატრის აღმამენებელ კომისიაში საპატიო თავმჯდომარედ არჩევისათვის, აღუთქვამს—რითაც შემოიძლიან დავემბარებითო, მხოლოდ საწუხაროა, რომ მანდ, სამშობლოში, არა ვარ, საქმეში უფრო დიდი მონაწილეობა მივიღო.

◆ **წვრილმანი**, რომლის ცოდნაც არ გვავენებს.

◆ **სამოცარი წინაწარამბეჭდვება** სწერია 1914 წლის მ. ვაჩეილძის მიერ შედგენილ-გამოცემულ „სახალხო კალენდარში“, რომელიც დაიბეჭდა 1913 წ. მე-1-ე გვერდზე: „ადიმი ცვლილება მოხდება ზოგიერთ პირველ-წარისხოვან სახელმწიფოში, ახალი ფორმა მართველობისა იქნება შემოღებული... ძლიერი ომი მოხდება. გამეფდება სახელგანთქმული და დიდებული მეფე“.

◆ **ამომავალ მზის ძველის** ახლანდელი იმპერატორი რიგიით ასაცდა-მესამე მეფეა. მისი წინაპარი იაპონიაში მეფობდენ 666 წლიდან ქრისტეს დაბადებამდე.

◆ **ღვინის უხვი მოსავალი** იყო საბერძნეთში 1907 წ. და იმდენად ბევრი ნუნუა მოვიდა, რომ —2 1/2 ვედრა 60-80 კაბ. ფასობდა. ე. ი. ხელადა 1-5 კ.

◆ **ჰმელაზე ხანგრძლივ მცოცხლავ ცნობულად** ითვლება ნინავი, რომელიც 200 250 წლამდე ცოცხლობს.

◆ **ზაბ-ქანინათა რიცხვი** მთელ დედამიწაზე 256 მილიონს უდრის.

შ ო ს ბ ა

◆ **ღ. ლანჩუთი. კ. ე.**—ს გამოგვიგზავნეთ.

◆ **ბაქო.** შ. დ.—ის სურათი არ მიგვიღია. თ.—ს შენახებ მეტი ცნობები მოგავწოდეთ.

◆ **იძვი** დ. თ.—ს გამოგვიგზავნეთ.

◆ **პატროზბადი.** ვ. კ.—ს წერილს ნულარ დაავიციებთ. გამოგზავნეთ გ. ტ.—ს გარჩევაც.

◆ **იძვი.**—სალტაბზს დაბეჭდება.

წელიწადი
მისამამ

მიუღებ სელმოწერა 1915 წ.
ყოველკვირეულ სათეატრო, სალიტერატურო, სახელოვნო და საზოგადოებრივ ჟურნალ

წლიურად 5 მ
ნახევარი
წლით 3 მან.

„თეატრი და ცხოვრება“-ზე

ჩვეულებრივის პროგრამით იმ. გომართლიან და იოს. იმედაშვილის რედაქციით,

იოსებ გედევანიშვილის, ივანე მაჭავარიანის, ვახტანგ ლამბაშიძის მახლობელ მონაწილეობით და ჩვენი საუკეთესო დამსახურებულ ახალგაზრდა კრიტიკოსთა, სიტყვა-კაზმულ მწერალთა, მსახიობთა, მუსიკოსთა და ხელოვნებატეატრთა თანამშრომლობით. იუმორისტული განყოფილებით და შარკებით.

„თეატრი და ცხოვრება“ ყოველგვარ ჯგუფურ-დასურ მიმართულების გარეშე ჟურნალი უმთავრეს ყურადღებას მიაქცევს სცენის, სიტყვა-კაზმულ მწერლობის, მუსიკის, ქანდაკების, სამხატვრო-სახელოვნო და საზოგადოებრივ მოვლენათა გარკვევას. ყოველ ნომერში დაიბეჭდება სარეპერტუარო პიესა

შ ა ხ ი: წლით 5 მან., ნახევარი წლით 3 მან., თითო ნომერი 10 კაპ. ფულის შემოტანა ნაწილნაწილადც შეიძლება: ხელის მოწერის დროს 2 მ., მარტის გასვლამდე 2 მ., დანარჩენი 1 მ. ენკენისთვის 1.

ხელმოწერა მიიღება: რედაქციაში (სორაპანი-ს სტამბაში) დღით 9—2 ს., საღამოთი 5—7 ს., ჟურნალ-გაზეთების კანტორა „განთიად“-ში, „ცოდნას“ წიგნთსავაჭროში, რკინის გზის სახელოსნოში — ალ. ძაძამიასთან.

მიიღება განცხადებანი ჟურნალში დასაბეჭდათ. განცხადების ფასი: 1 მგ. მორიგებით, 2, გვ. კორპუსის პუკარი ერთ სვეტზე 25 კ. ვ-ზე—20 კ., 4-ზე—15 კ. ფული და ყოველგვარი მასალა უნდა გამოიგზავნოს იოს. იმედაშვილის სახელზე. ფოსტის მისამართი: Тифлисъ, Ред. „Театри да Цховреба“ **იოსიფ იმედაშვილი** რედაქტორ-გამომგეჟელი **ანნა იმედაშვილისა**

დაიბეჭდა და გამოვიდა გასასულიათ კედლის კალენდარი 1915 წ.

შედგენილი გრ. ხარკვიანისა და მ. გაჩეჩილაძის მიერ.

სასალსო კალენდარი 1915წ.

შედგენილი მ. გაჩეჩილაძის მიერ.

ვისაც სურს გასასულიათ გამოიწეროს კალენდარი მან უნდა მიმართოს შემდეგის ადრესით: თბილისი სტამბა „სორაპანი“ მ. გაჩეჩილაძეს.

იბეჭდება და ამ დღეებში გამოვა

ჯაჯუ ჯორჯიკის

ნაწერები. ესთხოვთ აგენტებს დაუყონებლივ გაასწორონ ანგარიში, რომელი აგენტისგანაც 1 იანვრამდე ანგარიშს არ მივიღებთ, მათ სხელ და გვასრ ვახეთში გამოვაცხადებთ, ხოლო წიგნს კი არ ვაუზუნავთ. ანგარიში უნ და გამოვუზავნოს შემდეგი მისამართით: ქუთაისი, თბილისის ქუჩა, კონსტანტინე ჯორჯიკის, სხვა მისამართით გამოგზავნილი ფული თავის დანიშნულებას ვერ მოხმარდება. (4-3) გამოშვებები

ხამცე. პელაგოგიური და სალ. ეურ.

"განათლებელი"

მიიღება ხელის მოწერა 1915 წ. (წელიწადი მერვე)

გამოვა ყოველ თვის შუა რიცხვებში გარდა მაისის თვის თვისა. ყოველწლიურად იბეჭდება წერილები, რთავი კონკლავალის დის შესახებ, აგრეთვე მეცნიერების სხვა სხვა დარგიდან და სიტყვათა მწერლობიდან. ჟურნალში მოხაზილობა იღებენ ყველა მწერი საუკეთესო მანერეში, მწერლები შედეგობები და პოეტები წლიურად 1 მან. ხოლო მასწავლებლებს და ასოფლო სამეცნიერე მ. სასიძვარეზრდენს.

ჟურნალის ცალკე განუყოფელად იბეჭდება ყოველწლიურად ცნობები ქ. შ. წარ-კითხვის განუყოფელად საზოგადოების და მისი განუყოფელად მოქმედების შესახებ.

ხელის მოწერა მიიღება: **თბილისში:** ქართულ გიმნაზიაში, განაკულის 4 რედაქციაში და წერაკითხვის საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში იქნა ავლითმფლობელთ. ქუთაისის ის. ყველაობისათ.

მისამართი: Тифлиς. Дворянская Грузинская Гимназия. Л. Г. Боввадзе.

რედ. განაკულის ლ. გ. ბოცვაძე

მიიღება ხელის მოწერა 1915 წ.

ყოველ-დღიური სალიტ. და საპოლიტიკო გაზეთი

"სასალონო ჟურნალი"

(ქვირიაძეთ) სურათმანი და მათათ (ქვირიაძეთ)

გამოვა იანვრე პირაქრამთ, რთავი 1914 წ. გაზეთის ფასი წელიწადში 8 მან. 50 კ., ნახელარი წლით 4 მ. 50 კ. 3 თვით 2 მ. 25 კ. ერთ თვით 75 კ.

ცალკე მ. შაურად, დამკებიანი 1 კ. სახელარ-ვარედ თვეში ზედმერი 50 კ. — აღიარის გამოცეცელი ფასი: ღმირისსა თბილისს ვაუდ, ან თბილისის ვარეთისა — ისე თბილისს ვარეთისაზე 40 კ. დანარჩენ შემთხვევებში უფასო.

წლიურ ხელის მოწერით გაზეთის ფასი 8 მ. 50 კ. შეუძლიანთ გადაიხადონ ნაწილობით:

ხელის მოწერისათაზე 3 მ., 1 აპრილამდე 2 მ., 1 თბითვემდე და დანარჩენი 1 მ. 50 კ. 1 რეკენსთვემდე გაზეთის გამოწერის შეიძლება მხოლოდ თვის პირველ რიცხვებთან.

ხელის მოწერა მიიღება: „სახალხო ჟურნალის“ კანტორაში, სსსახლის ქ. სარაჯიშელოს სახლი. (შესავ. ესოდან); 2) ქ. შ. წ. კ.; სახ. შთავარ გამოგობის წიგნის მაღაზიაში; 3) ქუთაისში გიგლა მებუქცხთან.

ფოსტით: Тифл., газ. «Сахалхо Турнели», почт. ящ. № 190.

მიიღება ხელმოწერა 1915 წ.

საქმაწვილო ჟურნალზე

"ნაკადული"

(წელიწადი მთავრითმდე) ხელის მოწერა მიიღება ჟურნალ "ნაკადულის" რედაქციაში, გადმოიხანს პრესბუქცხე ნუბლან-შეიასის სახლში № 8, და წერაკითხვის განუყოფელად საზოგადოების მაღაზიაში, თავ. - აზნ. ქარაგვანს).

1915 წლის 1-ლ იანვრიდან 1916 წლის 1-ლ იანვრამდე, წლიური ხელის მოწერებებს მიეკმა: მახრადლოთაისი 12 წონი 3 მან მცირე წლიურანათვის 24 წონი 3 მან.

რედ. რედაქცია ნინო ნაკაშიძის, განაკულის ლ. კ. ი. თუმანიშვილი.

და ყუო ხელმოწერა 1915 წ.

სალიტ.-საპოლ. და "შრომა" ხე წელიწადი ეკონომიურ გაზეთი

გაზეთი 1915 1 იანვრიდან გამოვა ყოველდღე წინა-დელი რედაქციით გაზეთში მოწარმოებობას მიიღებენ ახალი ძალებით.

წლიურ ხელის მოწერებები პრემიად მიიღებენ ბიეტორ ჩერნოვის წიგნს პოლიტოლოგიური და სოცოლოგიური ვტიულები (ქართულ ენაზე, 300 გვ.) არა ხელის მოწარმოებისთვის წიგ. ეღირება 2 მ. **გაზეთის ფასი:** წლით—7 მ., ნახელარწლით—4 მ. ერთი თვით 80 კ. ცალკე ნაშერი 5 კ. სახელარ ვარედ თარჯერ მეტი.

წლიურ ხელის მოწერებებს ფულის გამოხად შეუძლიანთ ნაწილ ნაწილ, ხელის მოწერისათა—3 მ. 1 აპრილს—2 მ. 1 ივნისს—2 მ. რედაქცია ღია ყოველდღე დღლ. 9—2 ს. სალ. 5—8 ს.

მისამართი: წერილებისა და ფულისათვის: Ютаись ред. «ШРОМА» почт. ящ. № 47.